

Verslag van de tweede bijeenkomst werkgroep Meldcode in de kinderopvang

Voor deze bijeenkomst hebben wij wederom de expertise van Naomi Dessaur van Dessaur Trainingen ingeroepen. Zij heeft ons verdiepende kennis geboden op het onderwerp 'seksueel misbruik'.

De volgende bijeenkomst zal plaatsvinden op maandag 17 mei in de middag [het exacte tijdstip en het programma volgen nog].

Hieronder volgt een samenvatting van de tweede bijeenkomst:

- Naomi wil zoveel mogelijk kennis overbrengen over seksueel misbruik in twee uur tijd. Om dat te kunnen doen heeft ze een selectie gemaakt van wat we écht moeten weten als aandachtsfunctionarissen. Wat moet 'on top of mind' staan? Ze begint met wat seksueel misbruik precies is, daarna deelt ze kennis over het onderwerp en tot slot eindigt ze specifieke met do's en dont's.
- Einde 2020 is er een interessante wetswijziging geweest in de verkrachtingswet. De definitie 'seks tegen de wil in' is breder geworden.
- Seksueel geweld, seksueel misbruik en grooming zijn strafbaar.
- Je hebt nooit schuld aan seksueel geweld als slachtoffer. Nooit doen aan 'victim blaming', ver vandaan blijven óók richting ouders.
- Ontucht plegen met misbruik van gezag. Daar valt de kinderopvang ook onder. Kinderen vallen onder onze verantwoordelijkheid, onder ons gezag.
- 32% van de kinderen wordt slachtoffer van seksueel misbruik. Twee op de tien jongens en vier op de tien meisjes. Bij 68% is de pleger dichtbij. In 6% van de gevallen gaat het om een vrouwelijke dader. Vrouwen kunnen ook faciliterend werken.
- We spreken van 'dader' als iemand is berecht en van 'pleger' als deze persoon nog niet is berecht, maar alleen wordt verdacht.
- De kans is drie of vier keer zo hoog als iemand een beperking heeft om slachtoffer te worden van seksueel misbruik.

Top tips van Naomi:

1. Er zijn maar weinig signalen écht zichtbaar bij seksueel misbruik. Een belangrijk signaal is dat kinderen meer kennis hebben van de seksuele ontwikkeling dan passend is bij hun leeftijd. Des te belangrijker is het om een voedingsbodemp te creëren waarin kinderen leren praten over seksualiteit. Het lijkt demotiverend dat er zo'n angstaanjagend hoog percentage slachtoffers is van seksueel misbruik, terwijl de signalen zo slecht zichtbaar zijn. Laat je hierdoor niet demotiveren, maar zet het om in actie, zorg ervoor dat je daardoor juist extra gemotiveerd raakt om er mee aan de slag te gaan!
2. Er kan nóóit een geldige reden zijn om iemand (seksueel) geweld aan te doen, het is nóóit goed te praten. Maar wat als een kind bij een ander kind seksueel overschrijdend gedrag heeft vertoond? Dan zijn allebei de kinderen slachtoffer. Spreek niet van dader, maar bedenk hoe je allebei de kinderen kan helpen en leren.

3. Doe ook kennis op over én besteed bij kinderen aandacht aan wat een gezonde seksuele ontwikkeling inhoudt.
4. De eerste 7 dagen zijn cruciaal bij het onderzoek naar seksueel misbruik. Bij stap 2 in de Meldcode 'collegiale consultatie' bel dan naar Centrum Seksueel Geweld en of vraag advies aan de Zedenpolitie'. Dat kun je ook anoniem doen en je hoeft niet gelijk aangifte te doen.
5. Realiseer je de ernst van een 'onthulling/self - disclosure'. Dit gebeurt maar zelden, dus laat het niet liggen. Ga meteen handelen. Houd daarbij in gedachten dat een kind altijd de waarheid spreekt, blijkbaar ervaart het iets op een bepaalde manier. Het kan anders zijn in de praktijk, maar zie het dan wel als een signaal van iets. Iets wat écht niet waar lijkt te zijn, maar niet zomaar afgedaan worden. Wat maakt dat een kind dit vertelt? Wat ervaart het kind dan?
6. Stel zoveel mogelijk open vragen. De meest open vraag hierbij is: 'wil je mij er alles over vertellen?'
7. Erken ouders in hun gevoel en ontschuldig ze vooral. 'Het is niet jullie schuld of dat van het kind'. Verwijs ze door naar experts.
8. Blijf ook scherp op je eigen handelen en erken het als je merkt dat het je niet lukt om zo objectief mogelijk te blijven. Draag het dan over aan andere professionals. Sommige dingen raken ons zo erg, waardoor we in een actiestand gaan en de verkeerde vragen stellen of suggesties doen.
9. Hoe reageer je als een kind vraagt om geheim te houden wat het je heeft verteld? Voorbeeld tekst van Naomi: 'Ik vind het heel knap dat je het mij hebt verteld. Ik moet er iets mee doen, want... Maar ik vertel [naam] het wel om te bedenken wat we nu kunnen doen. Daarna moet ik het bespreken met je ouders. Wanneer, hoe en wat ik dan bespreek met je ouders, bespreek ik eerst met jou samen. Jongere kinderen kun je minder hierover vertellen, dan is een tip het boek 'nee!' van Sanderijn van der Doef.
10. Laat een kind merken dat je het ziet en hoort. Door voor een kind die steun te zijn, kun je het verschil maken tussen dat ze het trauma overleven of niet.
11. Zorg voor een goed team van aandachtsfunctionarissen. In de hele aanpak is teamwork nodig. Maak dus ook gebruik van intervisiegroepen binnen en buiten de organisatie.
12. Zorg dat er enkele professionals binnen de organisatie bekend zijn met het Vlaggensysteem; een methodiek om seksueel gedrag van kinderen beter te kunnen duiden. Ook een tip voor aandachtsfunctionarissen om hun kennis te verdiepen.

Vragen aan Naomi:

Wat is grensoverschrijdend tussen kinderen en wat is gezonde nieuwsgierigheid?

Naomi: nieuwsgierigheid is goed, maar je moet de kinderen wel leren wat ze vervolgens wel of niet mogen. Bijvoorbeeld ze mogen niks in het spleetje van een kind stoppen.

Een kind heeft recht op groen of geel gedrag (Vlaggensysteem), dus ze proberen iets uit dat de grens verlegt en daar leren ze weer van doordat ze van ons horen wanneer ze te ver gaan en wat er oke aan is.

Het contact met Veilig Thuis levert niet altijd op wat we zouden willen. We krijgen regelmatig de melding terug van Veilig Thuis dat de ouders hulp accepteren en dat Veilig Thuis er dan verder niet mee aan de slag gaat. Terwijl wij in de kinderopvang dan merken dat het gesprek niet goed loopt met ouders en er geen stappen worden gezet. Hoe kunnen we dat het beste aanpakken?

Naomi: Je moet heel duidelijk uitleggen en onderbouwen waarom het kind volgens jou gevaar loopt. Ook als er al wel hulpverlening op gang is gebracht, kan het zijn dat er aanvullende hulp nodig blijft

omdat het onvoldoende is om de veiligheid van het kind te garanderen. Dan is het belangrijk om bij Veilig Thuis te benadrukken dat er sprake is van 'structurele onveiligheid'.

Tot slot:

Een stevig team van aandachtsfunctionarissen neerzetten binnen organisaties plus het trainen van pm'ers kost veel geld en tijd. In het verleden werd dit (deels) bekostigd vanuit de gemeenten, maar dit is nu niet meer het geval. Zet ook hier op in bij de landelijke lobby in de strijd tegen kindermishandeling.

Begin april is hier een gesprek over geweest met het Ministerie van VWS en SZW. BMK, BK, BOinK, PPink en Nysa gaan hier vervolg aan geven.